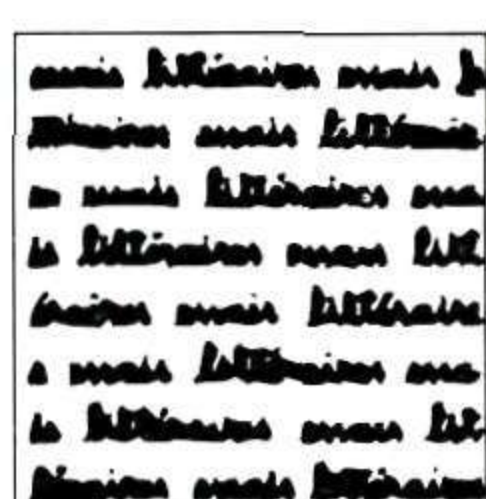

ΤΑ "ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ" ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΝ ΤΟ DEWEY

■ Απόδοση : Κατερίνα Χατζοπούλου *

Πώς θα ταξινομηθούν τα βιβλία στη Βιβλιοθήκη; Με το δεκαδικό σύστημα Dewey ή κατά θέμα όπως: Ζωή του πνεύματος, Σπίτι, Παιδί και οικογένεια...

Ένα από τα σημαντικότερα ταξινομικά συστήματα έχει πλέον έναν ανταγωνιστή: την ταξινόμηση κατά "ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ". Μια μέθοδος προσιτή στον αναγνώστη, που έχει ήδη εφαρμοστεί στην Αμερική και στην Αγγλία και κάνει τώρα την εμφάνισή της σε μια μεγάλη λαϊκή βιβλιοθήκη της Γαλλίας, στο Mans.

Δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι οι βιβλιοθήκες είναι μηχανισμοί τόσο καλά λαδωμένοι, που οι υπεύθυνοί τους δεν βάζουν ποτέ σε αμφισβήτηση τις επαγγελματικές τους πρακτικές.

Αντίθετη γνώμη θα είχε κανείς εάν παρακολουθούσε την Ημερίδα που οργάνωσε το Τμήμα Λαϊκών Βιβλιοθηκών της Ένωσης Γάλλων Βιβλιοθηκαρίων, στις 6 Μάη 1988 στο Cergy-Pontoise. Εκεί ένα από τα σημαντικότερα ταξινομικά συστήματα, το DEWEY, είχε πλέον έναν ανταγωνιστή, την ταξινόμηση κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος".

Από τον Κωδικό 100 στη "ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ"

Οι Βιβλιοθηκάριοι που εφαρμόζουν το νέο σύστημα αντί να ταξινομούν τα φιλοσοφικά (κωδικός 100) και τα θρησκευτικά (κωδικός

200) σε διαφορετικά σημεία, τα συγκεντρώνουν όλα μαζί κάτω από το γενικό θέμα "ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ".

Αντίθετα, στις κοινωνικές επιστήμες (κωδικός 300), γίνεται διάσπαση της συλλογής ανάλογα με το θέμα όπως: "εργαζόμενοι", "οικονομία-κοινωνία", "παιδί και οικογένεια" κλπ.

Στόχος των βιβλιοθηκαρίων θα πρέπει πάντα να είναι η πρόκληση νέων αναγνωστών

Οι πρώτες εμπειρίες, ξεκίνησαν στην Αμερική και ακολούθησαν εκείνες των άλλων βιβλιοθηκαρίων. Στην συνάντηση που έγινε τον Οκτώβρη του '88 στη Νότια Αγγλία μεταξύ Άγγλων και Γάλλων βιβλιοθηκαρίων, ανταλλάχθηκαν απόψεις για το νέο σύστημα.

Οι δοκιμές είχαν ήδη αρχίσει και στη Γαλλία δειλά-δειλά, σε μερικές λαϊκές βιβλιοθήκες σε μικρή συλλογή. Γεγονός απέτέλεσε όταν μια μεγάλη λαϊκή βιβλιοθήκη, αυτή του Mans, αποφάσισε να εφαρμόσει το νέο σύστημα.

Το επιχείρημα ήταν σημαντικό, γιατί αφορούσε μια συλλογή που ξεπερνούσε τους 200.000 τόμους που κάλυπταν μια επιφάνεια 9000m².

Η Brigitte Richter, υπεύθυνη της βιβλιοθήκης, εξήγησε στην Ημερίδα τους λόγους αυτής της επιλογής, που στηρίζονταν στο γεγονός ότι κατ' αρχάς υπήρχε άνεση χώρου, σε μια επι-

φάνεια άνω των 1500 m² χωρίς διαχωριστικά και πόρτες, όπου μπορούσαν να εκτεθούν περισσότερα από 100.000 βιβλία, και ότι ο χώρος έδωσε την ιδέα να οργανωθεί το υλικό κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η διάσπαση των θεμάτων, που τα κλασικά ταξινομικά συστήματα επιβάλλουν.*

Έτσι οι αναγνώστες, έχουν μια εικόνα που τους είναι γνωστή και όχι περίπλοκη και σοφιστική όπως των περισσότερων βιβλιοθηκών.

Για την επιλογή των θεμάτων πάρθηκαν ιδέες από τον τρόπο που τα μεγάλα Σούπερ-Μάρκετ ταξινομούν τα βιβλία τους και την παρουσίαση που κάνουν ορισμένοι εκδοτικοί οίκοι στους καταλόγους πώλησης βιβλίων κατ' οίκον.

Παρατηρήθηκε ότι χρησιμοποιούσαν ορισμένους τρόπους κωδικοποίησης, που ήταν τελείως διαφορετικοί από αυτούς των κλασικών βιβλιοθηκών.

Η Brigitte Richter και οι συνεργάτες της αναζητήσαν να βρουν πώς ένας αναγνώστης του 1989 αναγνωρίζει την μια και την άλλη κατηγορία βιβλίων σύμφωνα με τις γνώσεις του. Αποτέλεσμα αυτών των μελετών ήταν η διαμόρφωση και ο ορισμός 26 "Κέντρων Ενδιαφέροντος" για τους ενήλικες και 22 "Κέ-

* Η Κατερίνα Χατζοπούλου είναι Βιβλιοθήκαριος στη Βιβλιοθήκη Οκτάβιου Μερλιέ του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών

ντρων Ενδιαφέροντος" για τους νέους, Κέντρα Μεταβλητά, εφόσον το κοινό αλλάζει και διαμορφώνεται.

Μερικά από τα θέματα αυτά είναι: "Τέχνη και Καλλιτέχνες", "Σπίτι", "Ελεύθερος Χρόνος", κλπ.

Κάθε θέμα, αναπτύσσεται χωροταξικά, σαν ένας αυτόνομος πυρήνας πληροφόρησης με τους δικούς του πίνακες ενημέρωσης και παρουσίασης των νέων βιβλίων. Με λίγα λόγια μικρές βιβλιοθήκες μέσα σε μια μεγάλη.

Κάθε πυρήνας έχει διαμορφωθεί σε ημικύκλιο, ώστε να ενισχυθεί η αίσθηση αυτής της αυτονομίας και να μπορεί εύκολα ο αναγνώστης να περνά από το ένα θέμα στο άλλο καθώς και να βρίσκει όλο το πληροφοριακό υλικό: βιβλία, περιοδικά, βίντεο, κασέτες.

Η διαμόρφωση του χώρου γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε με μια ματιά να δίνεται η γενική άποψη του υλικού που εκτίθεται, χωρίς να αναγκάζεται να μετακινείται. Έτσι, όταν αλλάζει κατεύθυνση αλλάζει αυτόματα και κέντρο ενδιαφέροντος.

Μεγάλοι πίνακες ύψους 2 μέτρων απεικονίζοντας με ιδεόγραμμα το θέμα, πληροφορούν τον αναγνώστη για το κέντρο ενδιαφέροντος στο οποίο βρίσκεται.

Για πιο εύκολο προσανατολισμό των αναγνωστών, το ίδιο ιδεόγραμμα επαναλαμβάνεται και στη ράχη των βιβλίων.

Η διαμόρφωση μιας κεντρικής λεωφόρου με παρόδους, βοηθά στο να μην δοθεί η αίσθηση του λαβύρινθου στη διάταξη των κέντρων πληροφόρησης. Ο αναγνώστης κινείται άνετα, φτάνοντας σε μικρά ανοίγματα όπου τον περιμένουν αναπαυτικές πολυθρόνες.

Μαζική συμμετοχή κατοίκων

Η ανταπόκριση των κατοίκων του Mans ήταν μαζική. Στους πρώτους 8 μήνες πάνω από 17.000 έγιναν συνδρομητές μέλη της βιβλιο-

θήκης. Παρατηρήθηκε όμως ένα αρνητικό σημείο: οι παλαιοί αναγνώστες δεν επέστρεψαν. Γι' αυτό, κατά την Brigitte Richter, πολλές ερμηνείες μπορούν να δοθούν, όπως η αποστασιοποίηση, ο φόβος που προκαλεί ο νέος χώρος, η ανασφάλεια στο να ξαναπροσανατολισθούν στην νέα διάταξη κλπ. Ένα πράγμα είναι βέβαιο: ότι ο αλλαγές τάρaxαν αναπό-

λόγους μπορούν να βρουν την αντιστοιχία μεταξύ Dewey και ταξινόμησης κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος".

Ενάντια στο "ανακάτεμα"

Ενδιαφέρον προκάλεσε στην ημερίδα, η παρέμβαση της Annie Béthery, μεταφράστριας στα γαλλικά της συντομευμένης έκδοσης του Dewey.

Valence-Sud: Μια καθολική εμπειρία

Η ομάδα των βιβλιοθηκάρων του παραρτήματος της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Valence, πιστεύοντας ότι κάθε ταξινόμηση είναι εμπόδιο για το μη μνημένο κοινό, αποφάσισε όχι μόνο να οργανώσει τη συλλογή κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος" αλλά και να τα παρουσιάσει έτσι, ώστε ο αναγνώστης να έχει μια πλήρη οπτική γωνία του εξώφυλλου του βιβλίου.

Σε συνολικό υλικό 15000, τα 900 είναι ήδη ταξινομημένα κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος" και από αυτά τα 3/4 εκτίθενται κατ' αυτόν τον τρόπο.

Τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά αφού ο δανεισμός διπλασιάστηκε σε ένα χρόνο.

Τα 21 Κέντρα Ενδιαφέροντος έχουν επιλεγεί μετά από μελέτες και συγκρίσεις με τις εμπειρίες των βιβλιοθηκών της Grenoble και της Mans. Τα θέματα έχουν καταγραφεί με ιδεογράμματα που βρίσκονται πάνω σε πίνακες 40 x 40 x 49 εκ.

Η βιβλιοθήκισσος Martine Blanc-Montmayeur, υπεύθυνη της βιβλιοθήκης, παρουσιάζοντας την εμπειρία αυτή συγκρίνει την οργάνωση του υλικού, με αυτή ενός βιβλιοπωλείου που έχει μεγάλη κίνηση. Χωρίς να βγάλει βεβιασμένα συμπεράσματα για την εμπειρία που είναι στο ξεκίνημά της, διερωτάται κατά πόσο η ταξινόμηση κατά Κέντρο Ενδιαφέροντος μπορεί να εφαρμοστεί στο σύνολο μιας μεγάλης συλλογής.

Σαν απάντηση στο ερώτημα αυτό μπορεί να θεωρηθεί η οργάνωση που αποφασίστηκε από τη βιβλιοθήκη της συνοικίας Islington του Λονδίνου, όπου μια Μίνι-Βιβλιοθήκη ονομαζόμενη λαϊκή (populaire), βρίσκεται στο κέντρο μιας κλασικής βιβλιοθήκης.

Το υλικό της έχει ταξινομηθεί κατά θέμα, όπως: ταξίδια, διακοπές, οικογένεια, θεάματα, κλπ., που ανανεώνονται τακτικά, ανταποκρινόμενα στα ενδιαφέροντα του κοινού.

Η Martine Blanc Montmayeur, πιστεύει ότι οι βιβλιοθηκάριοι δεν έχουν ακόμα εκμεταλλευτεί τις εμπειρίες των βιβλιοπωλών.

Αν και δεν βλέπει δυνατή την αποκλειστική οργάνωση του υλικού κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος" όταν η συλλογή είναι μεγάλη πιστεύει ότι πρέπει να βρεθούν τρόποι ώστε οι βιβλιοθήκες να προβάλουν και να διακινήσουν το υλικό τους διατηρώντας πάντα σαν στόχο, τη διευκόλυνση στο να βρει αυτό που ζητά. ■

Livres Hedbo.- Avril 1989, 15.p. 72-74.

Υποσημείωση

*Στο σημείο αυτό, αναφέρθηκε το παράδειγμα με το θέμα "αυτοκίνητο", που βρίσκεται διασπασμένο σε διάφορα σημεία ανάλογα με την άποψη που μελετάται όπως: σπορ, δίκαιο, ασφάλειες, μηχανισμός....

Αντίθετη με το νέο ταξινομικό σύστημα που αποκαλεί "fourge tout" (ανακάτεμα), υποστήριξε ότι το Dewey, είναι προσιτό σε κάθε αναγνώστη. Οι νέες εκδόσεις που γίνονται το ανανεώνουν και το κάνουν να ανταποκρίνεται στις εξελίξεις των διαφόρων επιστημών. Ο εγκυκλοπαιδικός του χαρακτήρας, δίνει τη δυνατότητα να ταξινομηθούν όλες οι κατηγορίες βιβλίων.

Έθεσε και ορισμένες ερωτήσεις όσον αφορά τη σωστότητα του νέου ταξινομικού συστήματος κατά Κέντρο Ενδιαφέροντος:

Πώς γίνεται η τελική επιλογή θεμάτων σε μια μεγάλη βιβλιοθήκη;

Γιατί επιλέγεται ένα θέμα και όχι ένα άλλο;

Ο βιβλιοθήκισσος δεν αναλαμβάνει μια πρωτοβουλία που μπορεί να του αμφισβητηθεί; Τι γίνεται όταν αλλάζει ο βιβλιοθήκισσος;

Κατά την άποψή της μια άλλη αδυναμία του νέου συστήματος βρίσκεται στον περιστασιακό χαρακτήρα των θεμάτων κατά Κέντρο Ενδιαφέροντος.

Παραδείγματα που ενισχύουν αυτή την άποψη είναι της επικράτησης του θέματος της γυναίκας στη δεκαετία του '70 που τώρα θεωρείται ξεπερασμένο, και της οι-

κολογίας που δεν είναι πλέον μόνο του αλλά εντάσσεται στην πολιτική.

Κατέληξε λέγοντας ότι οι αδυναμίες και τα προβλήματα του Dewey πηγάζουν από έλλειψη σωστής σηματοδότησης και πληροφόρησης του κοινού στις περισσότερες βιβλιοθήκες.

φευκτα τις συνήθειες των αναγνωστών μιας κλασικής βιβλιοθήκης.

Στόχος των βιβλιοθηκάρων ήταν να προσελκύσουν νέους αναγνώστες αλλά και οι παλαιοί οπαδοί του κλασικού ταξινομικού συστήματος να ικανοποιούνται εφόσον καταφεύγοντας στους αυτοματοποιημένους κατα-

Σημασία έχει μια ταξινόμηση σωστά οργανωμένη

Ο Eliséo Véron, που έχει αναλάβει να κάνει για τη Διεύθυνση Βιβλίου του Υπουργείου Πολιτισμού και τη Βιβλιοθήκη του Μπομπόρ μια μελέτη πάνω στη συμπεριφορά των αναγνωστών σε σχέση με την οργάνωση των συλλόγων, ανέφερε στην ημερίδα, ότι σε τέσσερις μεγάλες βιβλιοθήκες που έκανε έρευνες, ούτε ο χώρος ούτε η ταξινόμηση ήταν ιδανική για τους αναγνώστες.

Κατά την άποψή του το πρόβλημα της ταξινόμησης, έχει μικρότερη σημασία απ' ό,τι του δίνεται. Άσχετα από το ταξινομικό σύστημα, αυτό που προέχει, είναι η σωστή οργάνωση. Εάν αυτή υπάρχει, οι αναγνώστες καταφέρνουν πάντα να προσανατολιστούν.

Η οργάνωση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Mans, δίνει την αίσθηση ότι ξεφυλλίζεις ένα περιοδικό και εκτίμησε ότι το ερώτημα που πρέπει να τεθεί για κάθε ταξινομικό σύστημα είναι: Ποιά εικόνα του κόσμου η βιβλιοθήκη πρέπει να αντικατοπτρίζει;

Δεσμευτική και ανεπαρκής

Ο Βιβλιοθηκάριος Jean Bernard Riché, έδωσε τη δική του εμπειρία από τη Δημοτική Βιβλιοθήκη του Salaise-sur-Sanne, που δημιουργήθηκε το 1987 και διαθέτει ένα χώρο 550m² και 5000 τόμους.

Η ταξινόμηση των βιβλίων, έχει γίνει κατά θέμα, αλλά παράλληλα καταφέρνουν και το "πάντρεμα" με το Dewey, εφόσον μέσα σε κάθε θεματικό τμήμα τα βιβλία ταξινομούνται με Dewey (το δεκαδικό σύστημα). Υποστήριξε ότι η μέθοδος κατά "Κέντρο Ενδιαφέροντος", δεν παρουσιάζει περισσότερο ενδιαφέρον από κάποιο άλλο σύστημα.

Την χαρακτήρισε δεσμευτική γιατί επιβάλλει πολύ αυστηρή σηματοδότηση και ανεπαρκή διότι πρέπει συνεχώς να προσαρμόζεται στις εξελίξεις. Παράλληλα δεν παρέχει άνεση γιατί μη νομιμοποιημένη, είναι εκτεθειμένη σε εξωτερικές κριτικές, σε αμφιβολίες των βιβλιοθηκαρίων για επιλογή θεμάτων και σε ανασφάλεια για την αποτελεσματικότητά της. Μεγάλες δυνατότητες στα ταξινομικά συστήματα έχουν δοθεί από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές οι οποίοι οποιαδήποτε στιγμή μπορούν να κάνουν αλλαγές και μετατάξεις του υλικού από την μία κατηγορία στην άλλη. Σημασία έχει μέσα από κάθε σύστημα, ο αναγνώστης να μπορεί να βρει εύκολα το βιβλίο ή την πληροφορία που θέλει.

Πιστεύει ότι η νέα μέθοδος δεν αναιρεί την παλιά, αλλά αντίθετα μπορούν και οι δύο να συνυπάρχουν και να αλληλοσυμπληρώνονται. ■

Livre Hedbo, Avril 1989